

**Loon- en kraanverhuurbedrijf
Sjef Houtenbos**

**Energiemanagement actieplan
CO₂-Prestatieladder**

ZWOLLE, JUNI 2014, VERSIE 0.2

CK BEDRIJFSADVISING

ROBERT LOUIS, ACCREDITED ASSOCIATE OF THE IIB

Inhoudsopgave

<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	<u>4</u>
1.1	De CO ₂ -Prestatieladder	4
1.2	Doel van dit rapport	4
1.3	Opbouw van het systeem	6
<u>2</u>	<u>Energiebeleid</u>	<u>6</u>
2.1	Beleidsverklaring	6
2.2	Rechtspersoon en verantwoordelijkheden	7
<u>3</u>	<u>Doelstellingen</u>	<u>8</u>
<u>4</u>	<u>Uitvoering</u>	<u>8</u>
4.1	Energieaspecten	8
4.2	Referentiejaar	8
4.3	Reductiedoelstellingen	8
4.4	Organisatie van de carbon footprint	9
4.5	Energieverbruik Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos (scope 1 en 2)	9
4.6	Energie prestatie- indicatoren	10
4.7	Energie reductiekansen	10
4.8	Reductiemaatregelen	10
4.9	Monitoren en beoordelen	10
4.10	Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen	11
<u>5</u>	<u>Borging van het kwaliteitsmanagementplan en het energiemangement actieplan</u>	<u>12</u>
5.1	Interne audits	13
5.2	Externe audits	13
5.3	Management review	13
5.4	Feedback	13
<u>6</u>	<u>Stuurcyclus CO₂-Prestatieladder</u>	<u>13</u>
6.1	Stuurcyclus	14
<u>7</u>	<u>Bijlagen</u>	<u>14</u>
7.1	Invalshoek A: Inzicht	14
7.2	Invalshoek B: Reductie	14
7.3	Invalshoek C: Transparantie	14
7.4	Invalshoek D: Participatie	14

Dit document is vastgesteld op 8-9-2014 door dhr. S. Houtenbos, directeur.

1 Inleiding

1.1 DE CO₂-PRESTATIELADDER

De CO₂-Prestatieladder is een instrument om bedrijven die deelnemen aan aanbestedingen te stimuleren tot CO₂-bewust handelen in de eigen bedrijfsvoering en bij de uitvoering van projecten. Het gaat daarbij met name om energiebesparing, het efficiënt gebruik maken van materialen en het gebruik van duurzame energie. In eerste instantie is dit instrument door ProRail ontwikkeld en sinds 2009 gebruikt voor aanbestedingen in de spoorsector. Maar al snel bleek dat ook andere aanbesteders en andere sectoren in het bedrijfsleven de mogelijkheden van de ladder zagen.

Het nemen van verantwoordelijkheid om de negatieve impact van onze bedrijfsactiviteiten op milieugebied tot een minimum te beperken is voor Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos van cruciaal belang. Hierop een actief beleid voeren en voortdurend verbeteren bepaalt niet alleen onze 'license to operate' in het hier en nu, maar ook onze 'license to grow' voor de komende decennia.

Het reduceren van CO₂-emissies is hiervan een belangrijk onderdeel. Wij willen invulling geven aan onze verantwoordelijkheid op dit gebied aan de hand van de richtlijnen die de CO₂-Prestatieladder hiervoor biedt. Hierbij zal Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos 'instappen' op certificatieniveau 3, waarmee de eisen aan de emissie-scopes 1 en 2 worden afgedekt.

1.2 DOEL VAN DIT RAPPORT

Dit rapport geeft inzicht in het kwaliteitsmanagementplan (eis 4.A.2) en energiemangement actieplan (eis 3.B.2) van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos

Kwaliteitsmanagementplan

Het kwaliteitsmanagementplan gaat in op het borgen van de kwaliteit van de Carbon Footprint en Scope 3 emissies. Gebaseerd op hoofdstuk 6 van de NEN-EN-ISO 14064-1.

De generieke doelstelling van het kwaliteitsmanagementplan is te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de bedrijfsvoering.

Daarnaast geeft het kwaliteitsmanagementplan inzicht in de procedures, het meten en rapporteren voor de Carbon Footprint. Met de introductie van een kwaliteitsmanagementplan wordt geborgd dat een volledige, betrouwbare en actuele consolidatie van de energieprestaties van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos kan plaatsvinden. Hiermee wordt inzicht verschaft in de energieprestaties van de totale bedrijfsvoering en de totale CO₂-emissies als gevolg ervan. Door middel van het kwaliteitsmanagementplan beoogt Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos de kwaliteit van de data te borgen in de organisatie en de prestaties continue te verbeteren.

Energiemangement actieplan

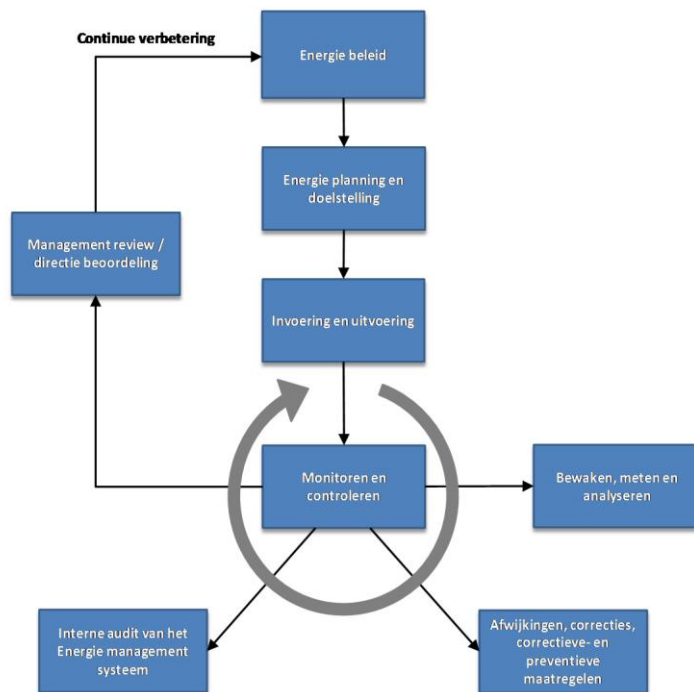
Deze rapportage betreft het Energiemangement actieplan van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos, gebaseerd op de NEN-EN-ISO 50001 Energiemangement systemen. De NEN-EN-ISO 50001 dient als richtlijn voor het opzetten van het Energiemangement actieplan.

De generieke doelstelling van het energiemangement systeem is te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de bedrijfsvoering.

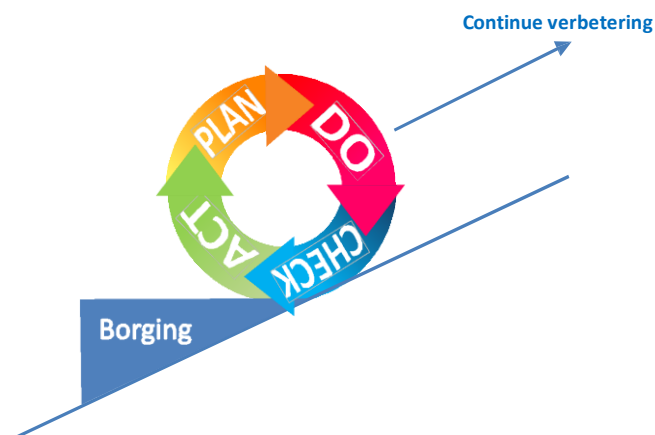
Met de introductie van een energiemangement systeem wordt geborgd dat een volledige, betrouwbare en actuele consolidatie van de energieprestaties van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos kan plaatsvinden.

Hiermee wordt inzicht verschaft in de energieprestaties van de totale bedrijfsvoering en de totale CO₂-emissies als gevolg ervan.

Continue evaluatie van de activiteiten en geconstateerde afwijkingen om verbeteringen te realiseren, behoort tot de kern van het kwaliteitsmanagementplan en het energiemangement actieplan en is dan ook opgesteld volgens de Plan-Do-Check-Act cyclus (PDCA-cyclus) vanuit de NEN-EN-ISO 50001 (zie figuur 1.1 en 1.2).

Figuur 1.1: ISO 50001

Figuur 1.2: Deming cyclus / PDCA-cyclus

1.3 OPBOUW VAN HET SYSTEEM

De documenten die samen het managementsysteem vormen van de CO₂-Prestatieladder zijn als volgt opgebouwd:

Dit onderhavige energiemangement actieplan beschrijft het kwaliteitsmanagementplan en het energieactieplan van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos

De 4 invalshoeken van de CO₂-Prestatieladder worden in detail beschreven in bijlagen bij dit energiemangementplan, met de volgende indeling:

- Bijlage A: CO₂-emissie inventarisatie
- Bijlage B: CO₂-reductieplan
- Bijlage C: Communicatieplan
- Bijlage D: Participatieplan

2 Energiebeleid

2.1 BELEIDSVERKLARING

Naast omzet- en winstgroei zijn voor Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos evenzeer personeelsbeleid, veiligheid, welzijn en milieu van essentieel belang. De verantwoordelijkheden op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu (VGM) vormen dan ook een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos

Ons beleid op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu houdt in dat wij streven naar een gezonde en veilige werkplek voor iedereen, op elke locatie. Om deze doelstelling te bereiken, identificeren wij VGM-risico's die voortkomen uit onze activiteiten en minimaliseren wij deze voor zover dit redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Vanuit onze achtergrond in branche domineerde het veiligheidsdenken in de afgelopen decennia ons VGM-beleid. Aandacht voor de 'M' maakt echter steeds meer structureel onderdeel uit van ons handelen. Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos staat in elk geval

garant voor beperking van de milieu-impact van haar bedrijfsactiviteiten conform de geldende wetgeving, waar ons eigen VGM-beleid op aansluit.

Ons energiebeleid is gericht op het zo optimaal inzetten van onze machines en andere bedrijfsmiddelen zodat we ons werk kunnen doen met een zo laag mogelijk energieverbruik. Met een lager energieverbruik snijdt het mes aan 2 kanten: een lager energieverbruik is goed voor het milieu vanwege de lagere CO₂-uitstoot. Daarbij zijn er door het optimaal inzetten van de bedrijfsmiddelen lagere operationele kosten.

Door naleving van dit beleid en aanmoediging daarvan bij andere partijen, streven wij naar optimale bescherming van het milieu en aan het algehele welbevinden van al onze belanghebbenden, in het bijzonder onze medewerkers, klanten, toeleveranciers en de maatschappij. Het terugdringen van onze CO₂-emissies maakt een belangrijk onderdeel uit van onze inspanningen om de negatieve impact van onze bedrijfsactiviteiten op het milieu tot een minimum te beperken.

2.2 RECHTSPERSOON EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Voor het voldoen aan de het energiemangement actieplan ligt de eindverantwoordelijkheid bij de directie van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos in de persoon van de heer S. Houtenbos. Hij is hierbij tevens eindverantwoordelijk voor de in- en externe communicatie over de CO₂-prestaties van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos

De verantwoordelijkheden voor het (blijven) voldoen aan het energiemangement actieplan berust bij dhr. M. Houtenbos, coördinator CO₂-Prestatieladder van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos en omvat:

- Het periodiek monitoren van de CO₂-cijfers en hiermee voor de bewaking van het behalen van de doelstellingen.
- De afstemming met de directie en het management van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos over de uitvoering van de voorgenomen reductiemaatregelen.
- De voorbereiding en documentatie m.b.t. de in- en externe communicatie over de CO₂-prestaties.

Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos
Kanaalweg 1
1741 NT Schagen

E-mail: info@sjefhoutenbos.nl
www.sjefhoutenbos.nl

3 Doelstellingen

De generieke doelstelling van het energiemangement systeem is te komen tot een continue verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de CO₂-uitstoot van de bedrijfsvoering.

Hierbij wordt opgemerkt dat vanwege een fluctuerende hoeveel werk het absolute energieverbruik hoger kan zijn, terwijl het relatieve verbruik tegelijkertijd wel lager is.

De specifieke doelstelling is om in eind 2017 een energieverbruik te hebben dat 7% lager is ten opzichte van 2013. Hierbij wordt uitgegaan van dat eenzelfde hoeveelheid werk per jaar (omzet, draai-uren, activiteitensoort) is uitgevoerd als in 2013. Daarom wordt de reductiedoelstelling primair gerelateerd aan de draai-uren en kilometers, en secundair aan het type werk.

4 Uitvoering

4.1 ENERGIEASPECTEN

De eerste stap is het inzichtelijk maken van het energieverbruik van de organisatie en de keten waarin de organisatie actief is. Op basis van dit inzicht kan er gekeken worden op welke aspecten er winst valt te behalen in de reductie van CO₂-uitstoot. In bijlage A CO₂-emissie inventarisatie wordt dit in detail uitgewerkt.

4.2 REFERENTIEJAAR

De eerste inventarisatie van het totale energieverbruik en de CO₂-emissie is opgesteld in 2013. Deze inventarisatie wordt gebruikt als referentiejaar.

De CO₂-emissie-inventarisatie is uitgevoerd conform het gestelde in onderhavig document. De betrouwbaarheid wordt gecontroleerd door een interne audit. Vanuit de geregistreerde kansen wordt gekeken welke onderdelen in aanmerking komen voor het formuleren van doelstellingen. De directie stelt uiteindelijk de doelstellingen vast.

4.3 REDUCTIEDOELSTELLINGEN

De reductiedoelstellingen worden geformuleerd voor een tweejaarlijkse periode. De vastgestelde doelstellingen zijn opgenomen in bijlage B CO₂-reductieplan. In hetzelfde document zijn ook de maatregelen genoemd die genomen worden om de doelstellingen te halen en welke afdelingen verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de maatregelen. Dit overzicht van te nemen maatregelen en verantwoordelijke afdelingen staat in bijlage B CO₂- reductieplan.

Categorie	CO ₂ -emissie 2013	CO ₂ -doelstelling 2017	Reductie %	Reductie ton CO ₂
brandstofverbruik, zwaar materieel	582,4	541,6	7%	40,8
zakelijke autoreizen, vrachtwagen	45,5	43,2	5%	2,3
Totale CO ₂ -emissie	651,0	606,4	7%	43,0

4.4 ORGANISATIE VAN DE CARBON FOOTPRINT

In 2014 is Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos begonnen om de CO₂-emissies structureel aan te pakken. Dit heeft geleid tot het invoeren van een CO₂-reductiesysteem in het kader van de CO₂-Prestatieladder. Hiervoor zijn verantwoordelijkheden (administratie, afdeling werkvoorbereiding: coördinator CO₂-Prestatieladder, afdeling uitvoering: uitvoerders) benoemd binnen Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos onder eindverantwoording van de directie.

De coördinator CO₂-Prestatieladder is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het jaarplan, de monitoring van de emissiegegevens en de rapportage hierover aan de directie. De coördinator CO₂-Prestatieladder is verantwoordelijk voor de communicatie over het CO₂-reductiesysteem, onze doelstellingen en de voortgang die Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos realiseert.

De werkvoorbereiding is verantwoordelijk voor de mogelijkheden van CO₂-reductie met betrekking tot woon / werk verkeer van de medewerkers, inzet van privé voertuigen voor dienstreizen en andere manieren van werken (bijvoorbeeld overnachten in de buurt van de projectlocatie).

De administratie is onder meer verantwoordelijk voor de inkoop van energie, papier, afvalverwerking en dergelijke.

De afdeling onderhoud is verantwoordelijk voor het onderhoud van het materieel en het wagenpark binnen Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos.

De afdeling uitvoering met de uitvoerders is verantwoordelijk voor de optimale inzet van machines voor een specifiek project. Verder zijn de uitvoerders verantwoordelijk voor het toezicht op de projectlocatie wat betreft het in de praktijk brengen van de maatregelen door de medewerkers.

4.5 ENERGIEVERBRUIK LOON- EN KRAANVERHUURBEDRIJF SJEF HOUTENBOS (SCOPE 1 EN 2)

Eén keer per jaar (elke 12 maanden) brengt Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos haar energieverbruik in beeld. De uitvoering van deze inventarisatie vindt plaats conform ISO14064-1, het GHG protocol voor scope 1 en 2 en de eventuele vereisten vanuit de CO₂- Prestatieladder. Tevens wordt gecontroleerd of de organisatorische grens nog actueel is.

Binnen Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos is de coördinator CO₂-Prestatieladder verantwoordelijk voor het uitvoeren van de inventarisatie. Voor de inventarisatie wordt gebruik gemaakt van een datasheet. In de datasheet zijn de conversiefactoren opgenomen zoals die zijn aangeleverd door SKAO.

De onderbouwing van de gegevens in de datasheet worden verzameld in een aparte map op het netwerk.

Nadat de inventarisatie voor de betreffende periode is uitgevoerd, voert de coördinator CO₂-Prestatieladder een kwaliteitscontrole uit op de data. Hij / zij kijkt of de organisatiegrenzen juist zijn, de gegevens onder de juiste scope zijn verwerkt en of de juiste conversiefactoren die door SKAO zijn voorgeschreven zijn gebruikt.

4.6 ENERGIE PRESTATIE- INDICATOREN

Voor het zware materieel is per soort het gemiddelde brandstofverbruik per uur bepaald. Voor de bedrijfswagens het gemiddelde brandstofverbruik per kilometer bepaald. In bijlage B CO₂-reductieplan staat in detail beschreven hoe deze prestatie-indicatoren zijn bepaald, hoe ze doorlopend gemeten worden en hoe deze prestatie-indicatoren worden ingezet.

4.7 ENERGIE REDUCTIEKANSEN

Iedereen binnen Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos kan ideeën voor energie / CO₂-reductie aandragen via e-mail.

Daarnaast wordt één keer per jaar een workshop gegeven om de mogelijkheden te inventariseren. Deze energie / CO₂-reductie kansen worden geregistreerd in een kansenregister die wordt beheerd door de coördinator CO₂-Prestatieladder.

4.8 REDUCTIEMAATREGELEN

De doelstellingen worden behaald door de onderstaande maatregelen uit te voeren:

Reductiemaatregel	Reductie	Besparing t.o.v. 2013
Organisatorisch: aanstellen coördinator CO ₂ -Prestatieladder	0	
Administratie op hoger peil brengen, registeren van brandstofverbruik per machine	0	
Metten van het dieselverbruik	0	
Brandstof Inzicht Tool: verbruik wekelijks meten en per 3 maanden analyseren en rapporteren	0	
Cursus "Het Nieuwe Draaien" voor machinisten	40,8 ton CO ₂	7%
Cursus Het Nieuwe Rijden voor vrachtwagens	2,3 ton CO ₂	5%
Project 'Bijhouden prestatie per machine per medewerker'	Nnb	
Milieukaartje	0	
Beleid voor vervanging van materieel aanpassen	Nnb	
Onderzoek naar verlichting bedrijfshallen	Nnb	
Onderzoek naar mogelijkheden voor zonne-energie	Nnb	
Medewerkers informeren en aanspreken waar nodig		

4.9 MONITOREN EN BEOORDELEN

Twee keer per jaar wordt de voortgang ten opzichte van de reductiedoelstellingen en het jaarplan bepaald. De coördinator CO₂-Prestatieladder rapporteert de resultaten aan de directie en coördinator VGM.

Deze rapportage omvat minimaal:

- Een overzicht van het energieverbruik en de CO₂-emissies per scope
- Een vergelijking van het energieverbruik ten opzichte van het referentiejaar
- Een analyse van opvallende toenames / afnamen van het verbruik en/of CO₂-emissie
- De voortgang van en de prognose voor het behalen van de gestelde reductiedoelstellingen
- en eventuele aanbevelingen voor preventie of corrigerende maatregelen
- De status van eerdere preventie of corrigerende maatregelen
- Algemene ontwikkelingen.

Op basis van deze rapportage beslist de directie of bijsturing van de doelstellingen en / of aanpassing van het jaarplan noodzakelijk is.

De verbruiksgegevens van de zware machines worden wekelijks verzameld. Opvallende zaken worden direct besproken met de directie en de uitvoerders

4.10 AFWIJKINGEN, CORRIGERENDE EN PREVENTIEVE MAATREGELEN DOEL

Het doel van de procedure is het op de juiste wijze treffen van corrigerende en preventieve maatregelen om de oorzaak van afwijkingen en mogelijke potentiële afwijkingen op te heffen en zo herhaling of het ontstaan van afwijkingen te voorkomen.

PROCEDURE

Constatering afwijkingen

Afwijkingen kunnen geconstateerd worden tijdens het operationele proces, afhandelen van (milieu-)incidenten, uitvoeren van interne audits, tijdens de management review en tijdens de reguliere overlegstructuur.

- Afwijkingen geconstateerd tijdens het operationele proces worden tijdens dit proces afgehandeld en geregistreerd in verslagen, voortgangsgesprekken, mail of telefoon opdrachtgever en dossier.
- Afwijkingen geconstateerd tijdens de interne audit en externe audit worden door de coördinator geregistreerd in het betreffende auditverslag.
- Afwijkingen geconstateerd naar aanleiding van milieu-incidenten worden afgehandeld conform de procedure zoals beschreven in het VCA handboek.
- Afwijkingen geconstateerd tijdens de management review worden door de coördinator opgenomen in de rapportage van de management review.
- Afwijkingen geconstateerd tijdens het reguliere overleg worden geregistreerd in de verslaglegging van het overleg. Opvolging vindt plaats via het reguliere overleg.

Corrigerende maatregel

De volgende stappen dienen bij het treffen van een corrigerende maatregel doorlopen te worden:

- Bepalen van een herstel maatregel;
- Oorzaakanalyse (waarom heeft afwijking plaatsgevonden);
- Bepalen van de kans op herhaling;
- Beoordelen of er een corrigerende maatregel opgesteld dient te worden (waarbij gekeken wordt naar de aspecten mens, middelen en methoden);
- Vaststellen, plannen en doorvoeren van de maatregel;
- Vastleggen van de resultaten van de getroffen maatregel;
- Beoordelen van de effectiviteit van de getroffen maatregel.

De vastlegging van corrigerende maatregelen is terug te vinden in verslagen, rapportages, mailverkeer en rapportage management review.

Potentiële afwijking

Potentiële afwijkingen zijn nu nog geen afwijkingen, maar in de nabije toekomst is te verwachten dat dit wel afwijkingen worden, gezien de huidige informatie en resultaten.

Potentiële afwijkingen kunnen geconstateerd worden tijdens het vaststellen beleid, operationele proces, afhandelen van milieu-incidenten, uitvoeren van interne audits, tijdens de management review en tijdens de reguliere overlegstructuur.

Ook bij de uitvoering van risicoanalyses, marktanalyse en de jaarlijkse analyse van het milieu-aspectenregister en milieuwet- en regelgeving en overige eisen en milieu-ontwikkelingen, kunnen toekomstige afwijkingen geconstateerd worden. Potentiële afwijkingen worden genoteerd, met name geregistreerd in verslagen.

Preventieve maatregelen

De volgende stappen dienen bij het treffen van een preventieve maatregel doorlopen te worden:

- Bepalen van de oorzaak van een toekomstige afwijking (waarom kan afwijking plaatsvinden);
- Bepalen van de kans op manifesteren;
- Beoordelen of er een maatregel opgesteld dient te worden;
- Vaststellen, plannen en doorvoeren van de maatregel;
- Vastleggen van de resultaten van de getroffen maatregel;
- Beoordelen van de effectiviteit van de getroffen maatregel.
- Vastlegging van preventieve maatregelen is terug te vinden in de verslagen van de directie, de rapportage management review en in het milieu-aspectenregister c.q. milieuprogramma onder beheersmaatregelen (waar van toepassing).

Beoordeling effectiviteit van corrigerende en preventieve maatregelen

Het management is verantwoordelijk voor het bewaken van de voortgang van de corrigerende en preventieve maatregelen. Periodiek wordt de voortgang en effectiviteit van de preventieve en corrigerende maatregelen besproken in de geldende communicatiestructuur.

5 Borging van het kwaliteitsmanagementplan en het energiemangement actieplan

Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjeff Houtenbos beschikt over een veiligheidsmanagement systeem op basis van VCA*. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de coördinator VGM. Het kwaliteitsmanagementplan en het energiemangement actieplan staan naast het veiligheidsmanagementsysteem.

Beide onderdelen worden hierdoor meegenomen in het systeem van interne en externe audits en de jaarlijkse directiebeoordeling.

5.1 INTERNE AUDITS

Periodiek worden interne audits uitgevoerd. De interne audit is gericht om te toetsen of het energiebeleid van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos effectief en doelmatig is geïmplementeerd. Daarnaast heeft het als doel de kwaliteit van de carbon-footprint te verhogen en een betrouwbaar beeld te krijgen van de voortgang op de reductiedoelstellingen van Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos. De interne audit richt zich op de manier waarop de gegevens zijn verzameld en verwerkt. De interne auditor stelt een audit rapport op met daarin de bevindingen van de interne audit. De auditor besteedt verhoogde aandacht aan de volgende items:

- Of de CO₂-emissie inventarisatie kan worden geverifieerd met tenminste een beperkte mate van zekerheid
- Of de CO₂-emissie inventarisatie voldoet aan de eisen van de vigerende ISO 14064-1
- Of de juiste gegevens gebruikt zijn bij het opstellen van de carbon footprint
- (steekproefsgewijs worden facturen en gebruikte gegevens met elkaar vergeleken)
- Aan welk niveau van de CO₂-Prestatieladder wordt voldaan

Aanbevelingen uit de audits worden meegenomen in het jaarplan ter verbetering van het systeem.

5.2 EXTERNE AUDITS

De CO₂-emissie inventarisatie van het referentiejaar is intern geverifieerd met een audit. Daarnaast zal door een andere externe auditor jaarlijks onderzocht worden of Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos voldoet aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder voor het niveau waarvoor Loon- en kraanverhuurbedrijf Sjef Houtenbos is gecertificeerd.

5.3 MANAGEMENT REVIEW

Jaarlijks wordt door de directie het kwaliteitsmanagement systeem beoordeeld op geschiktheid, passendheid en doeltreffendheid. Hier komt vervolgens ook een rapportage van dat dienst doet als kwaliteitsregistratie. De output van het management review is een jaarplan met daarin vermelde doelstellingen en / of verbeteringen voor het nieuwe jaar.

5.4 FEEDBACK

Aan de hand van de input uit de vorige fases en het evaluatierapport van het management review kunnen doelstellingen, indien nodig, worden bijgesteld en kunnen er vervolgacties worden uitgezet om de verbeteringen te realiseren. Dit is nodig om de continue verbetering van het geïmplementeerde kwaliteitsmanagement systeem te bevorderen. De terugkoppeling van uitkomsten wordt zowel schriftelijke als mondeling naar betrokkenen verzorgd. Zij dragen zorg voor het nemen van corrigerende / preventieve maatregelen binnen hun eigen organisatie- onderdeel.

6 Stuurcyclus CO₂-Prestatieladder

Eis 2.C.2 maakt integraal onderdeel uit van dit rapport.

6.1 STUURCYCLUS

Gedurende het jaar wordt de CO₂-emissie inventarisatie bijgehouden door de coördinator CO₂-Prestatieladder.

Deze emissie-inventarisatie dient als input voor de jaarlijks op te stellen carbon footprint. De carbon footprint biedt vervolgens de basis voor het initiëren van initiatieven ten behoeve van de CO₂-reductie. Ook bijsturing van reeds gestarte projecten voor CO₂-reductie vindt op basis van de carbon footprint plaats. Dit vindt zoveel mogelijk plaats in januari / februari van het nieuwe jaar.

Het CO₂- team (coördinator CO₂-Prestatieladder, coördinator VGM, afdeling werkvoorbereiding en de uitvoerders) doet voorstellen voor initiatieven ten behoeve van de CO₂-reductie. Zij winnen advies in bij interne medewerkers die ook actief zijn op het gebied van CO₂. Vervolgens worden deze voorstellen in managementteam besproken en door de directie vastgelegd. Daarnaast krijgt de carbon footprint jaarlijks een update. Daarmee wordt ook jaarlijks geanalyseerd of er nog wijzigingen zijn in de energiestromen c.q. energieaspecten.

De initiatieven dienen SMART-geformuleerd te zijn en worden vastgelegd in het jaarplan van dat desbetreffende jaar. De actieverantwoordelijken gaan gedurende het jaar aan de slag met desbetreffende initiatieven en rapporteren elk kwartaal aan de coördinator over de voortgang.

Uiteindelijk moet een en ander leiden tot minder energieverbruik en daarmee CO₂-reductie. Resultaten, maatregelen en uitstoot worden door de coördinator CO₂-Prestatieladder zowel intern- als extern gecommuniceerd. Eén en ander conform het daarvoor opgestelde communicatieplan (eis 3.C.2).

7 Bijlagen

7.1 INVALSHOEK A: INZICHT

Bijlage A CO₂-emissie inventarisatie 2013

7.2 INVALSHOEK B:

REDUCTIE Bijlage B CO₂-

Reductieplan

7.3 INVALSHOEK C: TRANSPARANTIE

Bijlage C Communicatieplan

7.4 INVALSHOEK D: PARTICIPATIE

Bijlage D Participatieplan